

Основні положення Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»

25 квітня 2019 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (далі - Закон). Закон ухвалено задля забезпечення державою: 1) захисту державного статусу української мови як мови громадянства України; 2) утвердження української мови як мови міжетнічного спілкування і порозуміння в Україні; 3) функціонування державної мови як інструмента об'єднання українського суспільства, засобу зміцнення державної єдності та територіальної цілісності України, її незалежної державності та національної безпеки; 4) застосування української мови як державної на всій території України у всіх сферах суспільного життя, а також у міжнародному спілкуванні та при здійсненні посадовими особами представницьких функцій; 5) розвитку української мови, як самобутньої мови титульної нації з метою зміцнення національної самосвідомості українців та збереження національної культури, традицій, звичаїв та історичної пам'яті української нації; 6) підтримки української мови шляхом сприяння: а) досконалому володінню українською мовою громадянами України; б) розвитку української мови жестів для спілкування із та між людьми, які мають вади слуху; в) застосування української мови відповідно до вимог українського правопису; г) використанню українських слів, словосполучень і термінів замість іноземних; ґ) запобіганню вульгаризації української мови та змішування її з іншими мовами; д) поширення знань про українську мову та її роль у розвитку української та європейської культур; е) популяризації діалектів та говірок української мови та їхньому збереженню; 7) поширення української мови у світі та сприяння в задоволенні мовних потреб закордонних українців у країнах їхнього поселення.

Для зручності опанування пропонованого увазі читачів матеріалу виклад основних положень Закону здійснюється за його розділами.

1. Щодо загальних засад

1. Державний статус української мови є невіддільним елементом конституційного ладу України як унітарної держави.
2. Навмисне спотворення української мови в офіційних документах і текстах, зокрема навмисне застосування її з порушенням вимог українського правопису і стандартів державної мови, а також створення перешкод та обмежень у застосуванні української мови тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.
3. Статус української мови як єдиної державної мови передбачає обов'язковість її використання на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначені цим Законом.
4. Українська мова як єдина державна мова виконує функції мови міжетнічного спілкування, є гарантією захисту прав людини для кожного українського громадянина незалежно від його етнічного походження, а також є фактором єдності і національної безпеки України.
5. Дія Закону не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів.
6. Кабінет Міністрів України затверджує і забезпечує виконання Державної програми сприяння опануванню державної мови..
7. Відповідно до Програми Кабінет Міністрів України вживає заходів для створення та забезпечення діяльності мережі державних, комунальних курсів з вивчення державної мови громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, які дають змогу кожній особі опанувати державну мову, в тому числі шляхом неформальної та інформальної освіти.

2. Щодо української мови та громадянства України

1. Закон вперше покладає на громадян України обов'язок володіння державною мовою. До нещодавня володіння державною мовою було однією із умов прийняття до громадянства України. При цьому слід зазначити, що в Україні є чимало громадян серед представників національних меншин (не тільки похилого віку), які не те що не володіють державною мовою, а зовсім її не розуміють. Законом не передбачено примусове вивчення державної мови такими громадянами, так само як не передбачено санкцій для тих громадян України, які на момент набуття Законом чинності українською мовою не володіли.
2. Однак, держава забезпечує кожному громадянину України можливості для опанування державної мови через систему закладів дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, освіти дорослих, а також через підтримку неформальної та інформальної освіти, спрямованої на вивчення державної мови. Дорослі громадяни мають можливість вільно опанувати українську мову на безкоштовних курсах.
3. Законом вперше запроваджується складання іспиту на рівень володіння державною мовою особами, які претендують на те, щоб набути українське громадянство. При цьому варто зауважити, що вимоги до рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства України, визначає Національна комісія зі стандартів державної мови.
4. Особи, які мають визначні заслуги перед Україною, у тому числі іноземці та особи без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу у Збройних Силах України та нагороджені державною нагородою, і особи, прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, мають право на набуття громадянства України без засвідчення рівня володіння державною мовою. Однак, вони зобов'язані опанувати державну мову на рівні, визначеному законодавством, упродовж одного року з дня набуття громадянства.

3. Щодо обов'язку володіти державною мовою

1. Закон вперше визначає вичерпний перелік осіб, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків. Цей перелік включає: 1) осіб, які працюють на політичних посадах; 2) осіб, які перебувають на публічній службі; 3) адвокатів; 4) нотаріусів; 5) керівників закладів освіти всіх форм

власності; 6) педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови; 7) медичних працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я; 8) посадових та службових осіб підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності, крім осіб, які не є громадянами України.

2. Рівні володіння державною мовою особами, про які йшлося у попередньому пункті встановлює Національна комісія зі стандартів державної мови.

3. Законом визначено, що рівень володіння державною мовою особами, про яких йшлося вище, засвідчується або державним сертифікатом (наприклад, для державних службовців, прокурорів суддів) або документом про повну загальну середню освіту за умови, що такий документ підтверджує вивчення особою української мови як навчального предмета (наприклад, для депутатів місцевих рад, службовців Національного банку, адвокатів, нотаріусів). Ця норма набирає чинності через два роки після оприлюднення Закону.

4. Законом вперше описуються рівні володіння державною мовою

4. Щодо застосування державної мови в роботі органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності

1. Законом визначено, що робочою мовою діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, у тому числі мовою засідань, заходів, зустрічей та мовою робочого спілкування, є державна мова. Робочою мовою діяльності закордонних дипломатичних установ України, інших державних представництв за кордоном є державна мова.

2. У разі якщо під час засідання, заходу або зустрічі використовується інша мова, ніж державна, має бути забезпечений переклад державною мовою.

3. Робочою мовою міжнародних заходів, засідань, зустрічей є державна та/або інша мова, визначена організаторами чи міжнародним договором. Під час засідань, зустрічей та робочого спілкування визначеного кола осіб з іноземцями чи особами без громадянства може застосовуватися інша мова, прийнятна для учасників.

4. Законом визначено, що всі номативно – правові акти, акти індивідуальної дії, діловодство і документообіг відповідно видаються і здійснюються державною мовою.

5. Мовою нормативних актів, документації, діловодства, команд, навчання, виховних заходів, іншого статутного спілкування та службової діяльності у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до закону, є державна мова.

6. Так само мовою нормативних актів, документації, діловодства, службової діяльності та спілкування з громадянами України в органах правопорядку, розвідувальних органах, державних органах спеціального призначення з правоохоронними функціями є державна мова. Однак, з особою, яка не розуміє державної мови, працівник органу правопорядку, розвідувального органу, державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями може спілкуватися мовою, прийнятною для сторін, а також за допомогою перекладача.

7. Під час перетину громадянами України державного кордону України прикордонний, митний та інші види контролю здійснюються державною мовою. Однак, під час перетину іноземцями або особами без громадянства державного кордону України прикордонний, митний та інші види контролю здійснюються державною мовою або іншою мовою, якою володіє посадова чи службова особа, яка здійснює контроль.

5. Щодо застосування української мови як державної в публічних сферах.

1. Ніхто не може бути примушений використовувати під час перебування на роботі та виконання обов'язків за трудовим договором іншу мову, ніж державна, крім випадків:

а) обслуговування споживачів та інших клієнтів, які є іноземцями чи особами без громадянства;

б) створення юридичних, технічних, інформаційно-рекламних текстів та інших повідомлень і документів (у тому числі усних), адресатами яких є іноземці чи особи без громадянства, юридичні особи, органи і посадові особи іноземних держав і міжнародних організацій.

2. Трудові договори в Україні укладаються державною мовою, що не перешкоджає використовувати сторонам трудового договору його переклад.

3. Мовою зовнішнього незалежного оцінювання за результатами здобуття повної середньої освіти та вступних випробувань є державна мова, крім зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов. Ця норма набирає чинності з 1 січня 2030 року.

4. Наукові видання публікуються державною мовою, англійською мовою та/або іншими офіційними мовами Європейського Союзу. У разі публікації англійською мовою та/або іншими офіційними мовами Європейського Союзу опубліковані матеріали мають супроводжуватися анотацією та переліком ключових слів державною мовою. Норма набирає чинності через один рік з дня набрання чинності Законом.

5. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, доктора мистецтва, доктора наук, або у передбачених законом випадках наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях, а також автореферати та відгуки опонентів виконуються державною мовою або англійською мовою. Для статей, опублікованих у міжнародних фахових виданнях іншими, ніж англійська, мовами, спеціалізована вчена рада своїм рішенням може зобов'язати надати переклад або коротку анотацію статті державною мовою. Норма набирає чинності через один рік з дня набрання чинності Законом.

6. Публічний захист дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, доктора мистецтва, публічний захист наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей для присудження ступеня доктора наук здійснюється державною мовою або, за бажанням здобувача, англійською мовою. Норма набирає чинності через один рік з дня набрання чинності Законом.
7. Мовою публічних наукових заходів (наукові конференції, круглі столи, симпозиуми, семінари, наукові школи тощо) може бути державна мова та/або англійська мова.
8. За будь-яких обставин особа, яка бере участь у будь-якому публічному науковому заході, не може бути позбавлена права використовувати державну мову.
9. Мовою проведення культурно-мистецьких, розважальних та видовищних заходів є державна мова. Застосування інших мов під час таких заходів дозволяється, якщо це виправдано художнім, творчим задумом організатора заходу, а також у випадках, визначених законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України. Норма набирає чинності через два роки з дня набрання чинності Законом.
10. Супровід (конферанс) культурно-мистецьких, розважальних та видовищних заходів в Україні здійснюється державною мовою. У разі якщо супровід (конферанс) здійснює особа, яка не володіє державною мовою, організатор забезпечує синхронний або послідовний переклад такого виступу державною мовою. Норма набирає чинності через два роки з дня набрання чинності Законом.
11. Оголошення, афіші, інші інформаційні матеріали про культурно-мистецькі та видовищні заходи і вхідні квитки виготовляються державною мовою. В оголошеннях, афішах, інших інформаційних матеріалах допускається використання інших мов поряд з державною мовою, при цьому текст іншою мовою не може бути більшим за обсягом та шрифтом, ніж текст державною мовою. Норма набирає чинності через два роки з дня набрання чинності Законом.
12. Публічне виконання та/або публічний показ театральної вистави іншою мовою, ніж державна, в державному чи комунальному театрі супроводжуються перекладом державною мовою за допомогою субтитрів, звукового перекладу чи в інший спосіб. Норма набирає чинності через два роки з дня набрання чинності Законом.
13. Мовою музейної справи та мистецьких виставок є державна мова. Музейний облік у музеях усіх форм власності здійснюється державною мовою. Інформація про музейні предмети, що демонструються в музеях та на мистецьких виставках, подається державною мовою. Поряд з державною мовою інформація про музейні предмети може дублюватися іншими мовами. У письмовій інформації про музейні предмети напис іншою мовою розміщується нижче або праворуч від напису державною мовою. Розмір шрифтів тексту інформації про музейні предмети державною мовою має бути не меншим за розмір шрифтів відповідного тексту іншою мовою.
14. Мовою поширення та демонстрування фільмів в Україні є державна мова. Фільми, вироблені суб'єктами кінематографії України, розповсюджуються та демонструються в Україні з мовною частиною звукового ряду, виконаною державною мовою, у тому числі шляхом дублювання або озвучення. Національні фільми можуть демонструватися кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів. У разі використання в мовній частині звукового ряду, виконаній державною мовою, у тому числі шляхом дублювання або озвучення, реплік іншими мовами такі репліки мають бути озвучені чи субтитровані державною мовою. Сумарна тривалість субтитрованих реплік, виконаних іншими мовами у фільмі, не може перевищувати 10 відсотків сумарної тривалості всіх реплік у цьому фільмі.
15. У межах заходів кінофестивалів, що проводяться в Україні за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кінематографії, в кіновидовищних закладах України допускається показ фільмів мовою оригіналу, але із субтитрами, виконаними державною мовою. Поза межами фестивалів такі фільми демонструються державною мовою.
16. Кіновидовищні заклади можуть демонструвати іноземні фільми мовою оригіналу, супроводжуючи субтитруванням державною мовою. Сумарна кількість сеансів демонстрування фільмів мовою оригіналу, відмінною від державної, не може перевищувати 10 відсотків загальної кількості сеансів демонстрування фільмів у кіновидовищному закладі на місяць.
17. Друковані засоби масової інформації можуть видаватися іншими, ніж державна, мовами тільки за умови, що одночасно з відповідним тиражем видання іноземною мовою видається тираж цього видання державною мовою. Усі мовні версії повинні видаватися під однаковою назвою, відповідати одна одній за змістом, обсягом та способом друку, а їх випуски повинні мати однакову нумерацію порядкових номерів і видаватися в один день. Норма набирає чинності через тридцять місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації загальнодержавної і регіональної сфер розповсюдження і через шістьдесят місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації місцевої сфери розповсюдження.
18. У кожному місці розповсюдження друкованих засобів масової інформації друковані засоби масової інформації державною мовою мають становити не менше 50 відсотків назв друкованих засобів масової інформації, що розповсюджуються в цьому місці. Ця норма також набирає чинності через тридцять місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації загальнодержавної і регіональної сфер розповсюдження і через шістьдесят місяців з дня набрання чинності цим Законом для друкованих засобів масової інформації місцевої сфери розповсюдження.
19. Видавець, внесений до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції, зобов'язаний видавати державною мовою не менше 50 відсотків усіх виданих ним упродовж відповідного

календарного року назв книжкових видань. Норма набирає чинності через два роки з дня набрання чинності Законом.

20. Частка книжкових видань державною мовою у загальній кількості назв книжкових видань, наявних у продажу в кожній книгарні або іншому закладі, що здійснює книгорозповсюдження, має становити не менше 50 відсотків. Норма набирає чинності через два роки з дня набрання чинності Законом.

21. Інформація для загального ознайомлення (оголошення, зокрема ті, які містять публічну пропозицію укласти договір, покажчики, вказівники, вивіски, повідомлення, написи та інша публічно розміщена текстова, візуальна і звукова інформація, що використовується або може використовуватися для інформування необмеженого кола осіб про товари, роботи, послуги, певних суб'єктів господарювання, посадових, службових осіб підприємств або органів державної влади, органів місцевого самоврядування) подається державною мовою, однак вона може дублюватися іншими мовами.

22. Державною мовою мають проводитися такі заходи як збори, конференції, мітинги, виставки, навчальні курси, семінари, тренінги, дискусії, форуми, якщо вони організуються повністю або частково органами державної влади, органами місцевого самоврядування, державними установами, організаціями, а також суб'єктами господарювання, власниками (засновниками, учасниками, акціонерами) яких є держава або територіальна громада незалежно від частки цієї власності. У разі застосування під час публічного заходу іншої мови, ніж державна, його організатор зобов'язаний забезпечити синхронний або послідовний переклад державною мовою, якщо цього вимагає **хоча б один учасник публічного заходу**.

23. Підприємства, установи та організації всіх форм власності, фізичні особи - підприємці, інші суб'єкти господарювання, що обслуговують споживачів (крім випадків, встановлених частиною третьою цієї статті), здійснюють обслуговування та надають інформацію про товари (послуги), у тому числі через інтернет-магазини та інтернет-каталоги, державною мовою. Інформація державною мовою може дублюватися іншими мовами. На прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін. Норма набирає чинності через вісімнадцять місяців з дня набрання чинності Законом.

24. Інформація про товари та послуги на території України надається державною мовою. Виробники (виконавці, продавці) в Україні всіх форм власності надають споживачам інформацію про вироби (товари), роботи чи послуги державною мовою. Така інформація може дублюватися будь-якою іншою мовою. Норма набирає чинності через вісімнадцять місяців з дня набрання чинності Законом.

25. Мовою реклами на телебаченні і радіо є державна мова. Мовою реклами, що розповсюджується телерадіоорганізаціями закордонного мовлення, телерадіоорганізаціями, які здійснюють мовлення однією або кількома офіційними мовами Європейського Союзу, поряд з державною мовою можуть бути офіційні мови Європейського Союзу. Норма набирає чинності через шість місяців з дня набрання чинності Законом.

26. Мовою у сфері охорони здоров'я, медичної допомоги та медичного обслуговування є державна мова. На прохання особи, яка звертається за наданням медичної допомоги чи послуг з медичного обслуговування, її персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін.

27. Спортивні заходи, у тому числі міжнародні, проводяться в Україні державною мовою. Спеціальні іншомовні терміни, що вживаються в окремих видах спорту, можуть використовуватися без перекладу. Інформаційні та інші оголошення під час проведення спортивного заходу виконуються державною мовою. Під час міжнародних заходів такі оголошення можуть дублюватися іншими мовами.

28. Послуги у сфері транспорту в Україні надаються державною мовою. У всіх видах пасажирського транспорту, на залізничних вокзалах, автовокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах мовою інформації, оголошень, повідомлень, написів, довідкових служб є державна мова. У разі потреби ця інформація може дублюватися англійською мовою, а в міжнародному пасажирському сполученні також офіційною мовою (мовами) країни, сполучення з якою здійснює відповідний транспортний засіб.

29. Мовою обслуговування пасажирів у транспорті є державна мова. На прохання пасажирів його індивідуальне обслуговування може здійснюватися іншою мовою, прийнятною для сторін.

30. Мовою диспетчерських служб та зв'язку на всіх видах транспорту є державна мова, крім випадків використання іншої мови відповідно до умов міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

6. Щодо застосування української мови як державної у власних назвах та іменах

1. Власною назвою єдиного органу законодавчої влади в Україні є "Верховна Рада України". Ця назва передається іншими мовами шляхом транслітерації слів - "Верховна Рада" за допомогою літер відповідного алфавіту згідно із звучанням українською мовою та перекладу слова "України" відповідною мовою.

2. Офіційні назви органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності виконуються державною мовою.

3. Написи офіційних назв органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності на печатках, штампах, штемпелях, офіційних бланках і вивісках виконуються державною мовою.

4. Поряд з державною мовою офіційні назви органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності можуть позначатися англійською мовою. На вивісках та офіційних бланках назви, виконані англійською мовою, подаються з правого боку або внизу.

5. Прізвища, імена та по батькові громадян України виконуються державною мовою відповідно до правил українського правопису, передаються шляхом транслітерації за допомогою літер відповідного алфавіту згідно із звучанням державною мовою та не перекладаються іншими мовами.

6. Географічні назви, а також назви скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів та інших об'єктів топоніміки населених пунктів виконуються державною мовою.

7. Назви об'єктів топоніміки не перекладаються іншими мовами, а передаються в офіційних документах, засобах масової інформації, картографічних, довідкових, енциклопедичних, навчальних та інших виданнях за допомогою літер відповідного алфавіту згідно із звучанням державною мовою.

8. Написи на дорожніх знаках, вівісках та інших показниках назв географічних об'єктів та об'єктів топоніміки на території України подаються державною мовою. На показниках назв географічних об'єктів та об'єктів топоніміки поряд з назвою державною мовою може розміщуватися її латиноалфавітний відповідник. Напис латинськими літерами має бути меншим та розміщуватися з правого боку або внизу.

7. Щодо забезпечення стандартів державної мови.

1. Для опрацювання та утвердження стандартів української мови як державної створюється Національна комісія зі стандартів державної мови. Завданням Комісії є збереження та розвиток державної мови через встановлення стандартів державної мови і методів перевіряння рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства чи зайняття визначених законами посад.

Комісія має такі повноваження:

1) напрацьовує з урахуванням пропозицій та висновків Інституту української мови Національної академії наук України, інших наукових та освітніх установ і затверджує стандарти державної мови, зокрема:

а) правопис української мови та зміни до нього;

б) українську термінологію;

в) стандарти транскрибування і транслітерації;

2) затверджує вимоги до рівнів володіння державною мовою для набуття громадянства України;

3) затверджує вимоги до рівнів володіння державною мовою особами, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків

4) затверджує порядок перевірки рівня володіння державною мовою;

5) затверджує форму державного сертифіката;

6) подає у встановленому законом порядку пропозиції Кабінету Міністрів України про внесення змін до законодавства, пов'язані із забезпеченням стандартів державної мови;

7) затверджує завдання для проведення іспиту на рівень володіння державною мовою;

8) організовує іспити для визначення рівня володіння державною мовою та призначає спеціально уповноважені державною установи (організації), які проводять іспити;

9) видає державні сертифікати;

10) веде Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою (далі - Реєстр) та є його адміністратором;

11) розробляє та подає у встановленому законом порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проект Порядку проведення іспитів з метою перевірки рівня володіння державною мовою;

Рішення Комісії є обов'язковими до виконання на всій території України і можуть бути оскаржені в судовому порядку. Комісія під час напрацювання стандартів української термінології в різних галузях сприяє застосуванню українських слів, словосполучень і термінів замість іншомовних.

2. Іспит на рівень володіння державною мовою організовує та проводить Комісія. Перевірка та оцінювання результатів іспиту здійснюються апаратом Комісії. Комісія своїм рішенням може делегувати повноваження з проведення іспиту на рівень володіння державною мовою та/або з перевірки та оцінювання результатів іспиту спеціально уповноваженій державною установі (організації), що проводить зовнішнє незалежне оцінювання відповідно до Закону України "Про освіту

3. Порядок проведення іспиту на рівень володіння державною мовою розробляється Комісією та затверджується Кабінетом Міністрів України.

4. Об'єктивність іспиту на рівень володіння державною мовою забезпечується завчасною публікацією інформації про програми, строки та порядок проведення іспитів, дотриманням єдиних вимог до процедури його проведення, підбором завдань, незалежністю іспитових комісій, єдиними критеріями оцінювання.

5. Складення іспиту на рівень володіння державною мовою передбачає виконання усних та письмових завдань.

6. З метою отримання державного сертифіката вперше або підвищення підтвердженого рівня володіння державною мовою особа може повторно скласти іспит на рівень володіння державною мовою необмежену кількість разів, але не частіше одного разу на чотири місяці.

8. Щодо захисту державної мови

1. З метою сприяння функціонуванню української мови як державної у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України вперше запроваджується інститут Уповноваженого із захисту державної мови.

Завданнями Уповноваженого є:

1) захист української мови як державної;

2) захист права громадян України на отримання державною мовою інформації та послуг у сферах суспільного життя, визначених цим Законом, на всій території України і усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою.

2. Для забезпечення діяльності Уповноваженого утворюється секретаріат. Секретаріат Уповноваженого здійснює організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Уповноваженого.

3. З метою захисту державної мови від публічного приниження чи зневажання, від навмисного спотворення державної мови в офіційних документах і текстах, зокрема навмисного застосування її з порушенням стандартів державної мови, а також від нехтування вимогами обов'язкового застосування державної мови, визначеними законом, Уповноважений:

1) здійснює державний контроль за застосуванням державної мови органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної і комунальної форм власності, їхніми посадовими та службовими особами, а також громадськими об'єднаннями, політичними партіями та іншими юридичними особами, їхніми посадовими особами;

2) надає висновки і рекомендації органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим та органам місцевого самоврядування в Україні щодо застосування української мови як державної в їхній діяльності;

3) оприлюднює висновки про ознаки публічного приниження чи зневажання державної мови в публічних виступах посадових осіб органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в Україні, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форм власності, громадських об'єднань, політичних партій та інших юридичних осіб, а також посадових осіб іноземних держав;

4) подає пропозиції Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до законодавства щодо захисту державної мови.

4. Кожна особа має право звернутися до Уповноваженого, інших органів, уповноважених здійснювати захист і контроль щодо застосування державної мови, зі скаргою про порушення вимог Закону та щодо усунення перешкод та обмежень у користуванні державною мовою.

9. Щодо запровадження адміністративної відповідальності за порушення Закону.

1. Кодекс законів про адміністративні правопорушення доповнено двома статтями, які передбачають адміністративну відповідальність за порушення закону щодо функціонування і застосування української мови як державної та за повторне невиконання законних вимог Уповноваженого із захисту державної мови під час здійснення ним державного контролю за застосуванням державної мови.

2. Якщо має місце порушення вимог Закону щодо застосування державної мови під час засідань, заходів, зустрічей і робочого спілкування, в актах, діловодстві та документообігу в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим і органах місцевого самоврядування, на державних і комунальних підприємствах, в установах та організаціях, інших суб'єктах господарювання державної і комунальної форми власності, у судочинстві та діловодстві у судах України, в органах правопорядку, розвідувальних органах, державних органах спеціального призначення з правоохоронними функціями, на державному кордоні України, у процесі виборів та референдумів, у міжнародних договорах України, то на посадових осіб може бути накладено штраф від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або попередження, якщо порушення вчинене вперше.

3. Якщо ідеться про порушення вимог Закону щодо застосування державної мови у сфері освіти, науки, культури, книговидавництва, у користувацьких інтерфейсах комп'ютерних програм та веб-сайтів, у сфері інформації для загального ознайомлення, публічних заходів, технічної і проектної документації, реклами, охорони здоров'я, спорту, телекомунікацій та поштового зв'язку, транспорту, то розмір штрафу, який може бути накладено на винних осіб - дещо менший (від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян).

4. У випадку, якщо відповідні порушення допущено друкованими ЗМІ, то розмір штрафу становить від чотирьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів.

5. Стаття 188⁵² КУпАП містить також кваліфікуючу ознаку вчинення цього правопорушення (повторне протягом року вчинення правопорушення). Розмір штрафу у випадку повторного вчинення правопорушення становить від п'ятисот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.